

Ontwikkelingsvolgmodel Jonge Kinderen

**Ontwikkelingslijn
Geletterdheid-Lezen**

JK Geletterdheid: Ontluikende geletterdheid, lezen

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Heeft boekenplezier: luistert naar en vertelt graag over boeken en verhalen.

Eerste symbolisering; naam of een ander woord wordt met kriebels aangegeven; tekent echte letters na. Weet dat letters woorden vormen.

Heeft boekoriëntatie : voorkant, achterkant, begin en eind. Beseft dat er tekst is die gelezen wordt. Leeft mee met het verhaal, kan emoties hierover verwoorden.

Schrijft met kriebels een eigen verhaal in ketens van letterachtige vormen.

Kan een voorgelezen verhaal na vertellen en een stukje naspelen.

Weet het verschil tussen lezen en schrijven.

Gebruikt vormen die op echte letters lijken;

schrijft de eigen naam na, heeft de juiste schrijfrichting.

Is zich bewust van de functie van het geschreven woord.

Koppeling letter-symbool-klank en gaat eerste woordjes lezen (soms op woordbeeld) Interesse in boeken, schrijver, opbouw, illustraties die kloppen, informatieve boeken. Bewust van leesrichting.

Leest eenvoudige woorden en teksten.

Wil weten wat er staat of wat iets betekent.

Bij moeilijke woorden nog fonetisch schrift.

Leest eenvoudige teksten.

Leest medeklinker combinaties en kent tweetekenklanken (eu -ui etc) Kan opdrachten doen in een leeswerkschrift en maakt opdrachten die leesbegrip vragen. .

Basale ontwikkelinglijnen:

concrete afbeeldingen ..... symbolen

Observaties:

Acties: experimenteren, vertellen, (na)kijken, typen, etiketteren, lezen, schrijven.

- Observatiewijzer:**
- ♦ **initiatief:**
  - ♦ **betrokkenheid:**
  - ♦ **betekenisverlening:**
  - ♦ **behoefte aan houvast:**
  - ♦ **zelf kunnen ordenen:**
  - ♦ **vraagt om zekerheid en voorspelbaarheid:**

laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien
 heeft actief, gericht, explorerend gedrag
 geeft zelf zin aan de activiteit
 vraagt om ordening, voorspelbaarheid
 brengt vaste punten aan
 vraagt naar 'vaste' oriëntatiepunten

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

<p>Kriebels die eigen naam bedoelen, daarbij zijn nog geen letters herkenbaar. 'Hier staat poes.'</p> <p>Wel natekenen van letters bijv. uit de eigen naam.</p> <p>Is graag met boeken bezig: vorgelezen worden, zelf voorlezen, vertelt over boeken die het kent.</p>	<p>Gaan elkaar z.g. 'voorlezen' uit een boekje dat ze goed kennen.</p> <p>Maakt een boodschappenlijstje met allerlei kriebels.</p> <p>Eenvoudige boekoriëntatie: voorkant, achterkant, uiterlijk, plaatjes, inhoud, e.d.</p> <p>Vindt een boek spannend, leuk of stom.</p>	<p>Vertelt in eigen woorden een verhaal na en kan er ook een stukje uit naspelen, vooral het deel dat veel indruk heeft gemaakt.</p> <p>Vraagt aan de juf om het verhaal bij een tekening te schrijven, "leest" het daarna voor. Schrijft eigen naam of schrijft letters uit de eigen naam. Schrijft in fonetisch schrift: bos = boos</p>	<p>Kennis van enige letters. Gaat de eerste woordjes lezen, Herkent/leest bepaalde woorden ook al heeft hij niet leren lezen. Experimenteert met bekende woorden. Maakt zelf woorden. Moeilijke boekenoriëntatie: schrijver, verband illustraties-tekst, verband inhoud/vorm, opbouw van het verhaal etc. Leesrichting</p>	<p>Herkent letterpatronen. Gaat een verhaaltje schrijven.</p> <p>Kennis van enige letters. Leest uit de leesmethode éénlettergrepige woordjes.</p> <p>Benoemt de letters. Fonetisch schrift: klurun = kleuren.</p> <p>Wil weten wat iets betekent, vraagt door bij het niet begrijpen van de tekst: wat staat er nou?</p>	<p>Leest teksten met mkmm, mmkm woorden en tweeteken klanken. (brief) Werkt in het werkboek en toont begrip door de relatie tekst en afbeeldingen te leggen.</p>
--	--	---	--	---	--

♦ **Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Ontluikende geletterheid, lezen**

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vraagt om herhaling van een voorgelezen of verteld verhaal. ♦ Beseft dat geschreven Taalproducten een communicatief doel hebben. ♦ Heeft inzicht in het feit dat verhalen een opbouw hebben. ♦ Is zich bewust van het permanente karakter van geschreven taal. ♦ Maakt onderscheid tussen 'lezen' en 'schrijven'. ♦ Heeft belangstelling voor letters. ♦ Heeft plezier om met boeken bezig te zijn: voorlezen, voorgelezen worden, navertellen en erover vertellen 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Voorspelt aan de hand van de omslag van een boek de inhoud (enigszins). ♦ Stelt vragen over een boek. ♦ Tekent en past tekens toe om iets duidelijk te maken. ♦ Gebruikt het woord 'letter'. ♦ Weet dat plaatjes en tekst bij elkaar horen. ♦ Weet hoe je een boek leest: van voor naar achter, bladzijden van links naar rechts, van boven naar beneden. ♦ Leeft emotioneel mee met het verhaal. ♦ Kan uitleggen hoe figuren uit het boek zich voelen. ♦ Weet het onderscheid tussen fantasie en realistisch verhalen aan te geven. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Speelt een verhaal na het voorlezen of vertellen. ♦ Vertelt een verhaal na m.b.v. de illustraties. ♦ Leest woorden als globale eenheid (bijv. bekende namen). <ul style="list-style-type: none"> ♦ Verdeelt woorden in klankgroepen. ♦ Herkent bepaalde klankpatronen in woorden: eindrijm (kanpan). ♦ Eerste begin vanzelf schrijven, letters schrijven en fonetisch schrift. ♦ Kent de begrippen: woord, bladzijde e.d. ♦ Vertelt over een verhaal de hoofdzaken: wie, wat, waar. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vertelt een verhaal na zonder hulp van illustraties. ♦ Doet voorspellingen n.a.v. een verhaal. ♦ 'Leest' geschreven woorden. ♦ Onderscheidt woorden in zinnen. ♦ Past eindrijmen toe. ♦ Luistert beginklanken in woorden uit. ♦ Kent enkele letters uit de eigen naam. ♦ Onderkent het verband tussen de titel en de inhoud. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Herkent eigen naam (lezen). ♦ Is zich bewust dat je met geschreven woorden een boodschap kunt overbrengen. ♦ Herkent letterpatronen. ♦ Verdeelt woorden in fonemen (v-i-s) (analyseren). ♦ Benoemt letters fonetisch. ♦ Past beginrijm toe. ♦ Voegt fonemen samen tot woorden (synthese). ♦ Stelt vragen over de tekst. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Leest zelf woorden, zinnen in boeken voor. ♦ Ontsleutelt Klankzuivere woorden. ♦ Leest eenvoudige teksten en boekjes. ♦ Begrijpt eenvoudige zelf gelezen verhalen. ♦ Schrijft functionele teksten (briefjes, labels, lijstjes, korte verhalen). ♦ Kent enkele symbolen: vraagteken, punt. ♦ Schrijft eenvoudige verhalen.
--	--	---	---	--	---